

NEODVISNOST

Izhaja tedensko — Velja po pošti dostavljen: na mesec Din 6.—, za tujino na mesec Din 10.— — Oglasi po tarifi

Tednik za vsa javna vprašanja

Uredništvo in uprava: Maribor, Prešernova ulica — Telefon: 26-16 — Rač. poštno hran. 17.160 — Rokopisov ne vračamo

Za samostojno kmečko delavsko gibanje

Kmečko delavsko gibanje je samostojno slovensko gibanje. Združuje delovne množice Slovenije, srednje sloje in izobraženstvo v boju za demokracijo, za socialne pravice delavcev in kmetov, za gospodarsko osamosvojitvev in procvit Slovenije, za slovensko kulturo in samobitnost. Je izraz slovenske gospodarske in družbene strukture (ustroja) in postavlja, poleg hrvaškega in srbskega naroda, v celoti na dnevni red vse probleme slovenske politične, gospodarske, socialne in kulturne samobitnosti. V delu in boju za določenimi cilji računa predvsem s številčno močjo lastnih privržencev, s privlačnostjo lastnega iz slovenskih razmer in tal vzniklega nazora, z udarnostjo lastnega programa, ki upošteva duševnost in težnje vsega našega naroda. Nismo stranka, gibanje smo, ki naj objame in poveže, v času, ko grozi našemu ljudstvu toliko notranjih in mednarodnih nevarnosti, vse delovne in ustvarjajoče ljudske sile, predvsem pa kmete in delavce, v boju za najosnovnejše pravice in potrebe našega naroda. Računa tedaj predvsem z lastnimi silami, je pa obenem najtesnejši zaveznik vseh opozicijskih demokratičnih gibanj v državi, najtesnejši zaveznik hrvaškega in srbskega delovnega naroda, s katerim ga vežejo ista stremeljenja po svobodi in demokraciji, po socialni in gospodarski enakopravnosti, po politični samobitnosti. Naša solidarnost z vsemi temi gibanji je brezpogojna in popolna. Smo torej tudi najbližji in najiskrenjši zavezniki kmečko demokratične koalicije.

Postavili smo se na osnovno stališče samostojnega slovenskega političnega in socialnega gibanja, ker je po našem mnenju slovenski narod politično, socialno in nacionalno dovolj zrel, da sme sam odločati o svoji usodi, da mu zato ni treba niti lastnih, niti tujih pokroviteljev. Radi tega nečemo tudi biti nikomur privešek. Na to osnovno stališče svoje bitnosti in samostojnosti kot slovensko gibanje, smo se postavili tudi zato, ker smo mnenja, da je vprašanje najpreprostejše politične in pravne dostojnosti, da se Slovenci nehaajo ponujati enkrat Dunaju, drugič Beogradu, tretjič Zagrebu. Zlasti, ker smo prepričani, da more n. pr. prav Zagreb najprej in najbolje doumeti upravičenost samostojnosti našega gibanja, saj je vsa politična zgodovina Hrvatov večni boj za samostojnost in svobodo hrvaškega naroda. Mi posnemamo v tem vzorec in nihče nam ne more zameriti, če postavljamo slovenski narod v isto vrsto z ostalimi narodi, saj je tudi vsa zgodovina Slovencev nepretrgan boj za svojo bitnost in svobodo. Imamo najmanj pravico, da smo kot slovensko gibanje samostojni. Tega mnenja je gotovo tudi dr. Maček, ki je vedno priporočal svojemu narodu, da se mora politično razvijati iz sebe.

Če sedaj »Hrvatski Dnevnik« piše, da so se zglasili v Zagrebu nekateri gospodje iz Slovenije in izvolili neki odbor, moramo sklepati, da se pri nas navada samostojnega romanja v dozdevne politične »Meke« ni še preživela in da

bo treba še precejšnje moralne profilakse (nравstvenega zdravila), da se ta stara navada naše politične zgodovine za m o r i i n i z t r e b i. Sicer gre v tem primeru za romanje na svojo roko, ki nima s kakršnikoli gibanjem nič skupnega, vendar nam je žal, da se je to romanje, čeprav v tem omejenem obsegu, v tej in taki obliki moglo ponoviti. Zadeva sama na sebi ni sicer bogve kako pomembna in našega gibanja ne tiče (mi smo v prejšnji številki »Neodvisnosti« ponovno opozorili, da ni predsedstvu kmečko-delavskega gibanja nič znanega o kakšnem sestanku v Zagrebu in se zato naši delegati sestanka niso udeležili), potrebno je pa tu pibiti, da bi bilo tudi v interesu Zagreba, če bi se tak sestanek sploh ne bil vršil. Mi ne očitamo Zagrebu ničesar, vemo predobro, da se je ta sestanek mogel vršiti le iz nepoučenosti Zagreba o naših razmerah. Saj ne moremo verjeti, da bi Hrvatje želeli, da bi Slovenci sodelovali z njimi kot privešek, ne pa kot enakopraven, enakovreden in samostojen zaveznik. Take namere ne moremo nikakor pripisati dr. Mačku, ki je doslej vedno, dosledno svoji misli, priporočal Slovincem, da naj ustvarijo svoje gibanje, ki bo ustrezalo njihovemu gospodarskemu ustroju in njihovemu političnemu stanju. Na vsak način mi nismo in nečemo biti alpski Hrvati! Pačpa smo kot Slovenci najtesnejši zavezniki Hrvatov. To moramo ponovno poudariti.

Gospodarske in socialne prilike Slovenije se temeljito razlikujejo od gospodarskih in socialnih prilik Hrvaške. Mi smo pretežno deželna majhna kmečke posesti in proletarijata. V industrializaciji Slovenije vidimo rešitev našega ogroženega kmečkega gospodarstva. Mi smo zato nujno tudi socialno gibanje. Mi ne moremo, kakor hrvaški kmečko gibanje, z nekoliko splošnimi besedami poudariti preko socialnega vprašanja našega ljudstva in naše dobe. Zato nismo mi samo gibanje kmetov, smo obenem prav tako gibanje delavcev in obrtnikov. Nismo samo politično gibanje, smo tudi socialno. In nismo za demokracijo samo v sedanjih razmerah, smo za demokracijo vedno in povsod in tudi takrat, ko bomo sami odločevali. Demokracija je naše osnovno načelo. Splošni gospodarski, socialni in kulturni napredek naroda je naš osnovni zakon!

Kmečko-delavsko gibanje združuje vse delovne in svobodoljubne sile našega naroda. Ne zato, da jih privede v novo odvisnost in suženjstvo, marveč, da potencira (pomnoži) njih vrednost in pomen, da pokaže pravo bistvo slovenskega problema, da izkleshe nepopačeno podobo slovenskega človeka in slovenskega naroda, in ga kot takega uveljavi.

Kot neodvisno slovensko kmečko-delavsko gibanje se bomo razvijali dalje, samostojni v lastnih zadevah in na lastnih tleh, tesno povezani in solidarni s hrvaškimi in srbskimi delovnimi narodom.

Generalu Francu se godi vedno slabše

REPUBLIKANSKE ČETE POVSOD V NAPADU IN NAPREDOVANJU. PRED MADRIDOM OBKOLJENIH 10.000 ARABCEV.

V vseh zadnjih osmih dneh so bili na španskih bojiščih v premoči republikanci, ki so prešli na več straneh v napad na postojanke nacistov. Na jugozahodu so republikanci napredovali zopet za nekaj kilometrov v smeri proti portu galski meji, vendar se je moralo nadaljnje prodiranje zaradi potrebnega odpočitka čet in zbiranja nacističnih ojačenj zaenkrat ustaviti. Na aragonski fronti so napadli nacisti tudi Katalonci in zavzeli nekaj vaš in vojaško pomembnih položajev. Glavni namen je bil tu, vezati več je oddelke nacistov, do ne bi mogli na pomoč na druge odseke.

Najbolj krvavi boji so se pa bili v sredi južne fronte, okoli Madrida, in na severni fronti v Asturiji in Baskiji. Madridske republikanske čete so se pred dnevi lotile velikega napada, da bi enkrat za vselej odbile nacistične od prestolnice. Pričele so zato ofenzivo v treh smereh. Napadle so nacistične na zahodu od mesta, kjer so predrlji najdalje in se zarili že v predmestja. Boji so bili baje tako krvavi, kakor še nobeni doslej, vendar se je republikancem posrečilo predreti in obkoliti Francove arabske čete, ki so bile utrjene v vseučiliščnem okraju. Tako so odrezali od ostale nacistične vojske deset tisoč Maročanov, ki so sedaj že nekaj dni brez sveže hrane. Nacisti so tvegali vse, da bi te obkoljence

rešili, a doslej se jim to še ni posrečilo. Ako se položaj ne spremeni, so ti vojniki izgubljeni in se bodo morali vdati. Prav tako so napredovale republikanske čete tudi na jugozahodu od Madrida in na severozahodu, kjer se jim je posrečilo zopet zavzeti že pred meseci izgubljeni prehod čez gorovje Guadaramo na cesti iz Eskoriala proti Avili. Tu so republikanci že na poti navzdol po severnem pobočju proti Avili. Na severovzhodu so pa napredovali znova za več kilometrov in se prav tako bližajo važnemu prehodu.

Na severnem bojišču so nacisti trdili, da so Bilbao že obkolili, kar se je pa izkazalo kot neresnica. Protinapad junaških Baskov, je vrgel nacistične za deset kilometrov od Duranga, tako, da neposredne nevarnosti za Bilbao sploh ni več. Pač pa so asturski republikanski rudarji zavzeli še zadnje, v nacističnih rokah preostalo predmestje Ovidea, Soto de los Angelos, in prodrli tu tri kilometre daleč. Na Francovi strani se pojavlja radi tega malodušje in med vojniki upornost. Vojaki nočejo več v boje in jih morajo tuje čete od zadaj gnati naprej s strojinami. Franco kliče na pomoč svoje tri dobrotnike med evropskim fašizmom, a mu menda ne bo pomagalo. Celotna nemška listi že dvomijo, da bi Franco sploh mogel kdaj zmagati.

Načrti Italije v Podonavju in na Balkanu

ZAGOTOVITEV STRNJENO VARNEGA ZALEDJA, CILJ RIMSKE POLITIKE.

V Podonavju in na Balkanu se nadaljuje diplomatske akcije, ki so več ali manj v zvezi s sporazumom, ki je bil sklenjen pred Veliko nočjo v Beogradu med Jugoslavijo in Italijo. Za njimi stoji v prvi vrsti pobude Italije, ki si hoče v jugovzhodni Evropi in v vzhodnem de-

lu Sredozemelskega morja zavarovati hrbet za primer sporov z zahodnima vellesilama, Anglijo in Francijo na eni strani, na drugi pa onemogočiti Nemčiji, da bi se ona trdneje zasidrala tam, kjer Rimu ne bi bilo ljubo.

V tesni zvezi s tem je bil obisk tur-

škega ministrskega predsednika dr. Izmeta Inenija in turškega zunanjega ministra dr. Ruždija Arasa v Beogradu, kjer sta se mudila ta teden in razpravljala z dr. Stojadinovičem in v drugimi vodilnimi osebami naše zunanje politike. Šlo je za zblizanje Turčije in vse balkanske zveze na eni strani z Italijo, na drugi pa z Bolgarijo. Rezultati niso znani, verjetno pa je, da bo sporazumu med Rimom in Beogradom sledil sporazum vse balkanske zveze z Rimom, t. j. tudi še Turčije, Grčije in Romunije. Druga akcija v tej smeri se napoveduje v pogajanjih med Romunijo in Italijo, ki so že v teku in bodo zaključena najbrže na enak način, kakor so bila med Beogradom in Italijo, namreč s prihodom italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Bukarešto.

Konferenci zunanjih ministrov male antante in obisku predsednika dr. Benesa je treba pripisati, da se vsaj eden izmed načrtov v tej skupnosti ne bo posrečil, namreč tisti glede Madžarske. Države Male zveze so se obvezale, da smejo skleniti sporazum z Madžarsko samo skupno, ne pa vsaka zase. V Rimu tega sklepa niso sprejeli z navdušenjem, in morda je prav to vzrok, da je Mussolini sedaj potrdil svojo nekdanjo milansko izjavo o potrebi uresničenja madžarskih zahtev in napovedal, da bo še letos sam obiskal Budimpešto.

Na skrajnem podonavskem zahodu pa so se te dni nadaljevala prizadevanja za zblizanje med Avstrijo, Madžarsko in Malo zvezo. Ta prizadevanja izhajajo iz Prage in z Dunaja, vendar zaenkrat še niso rodila nobenih prijemljivih uspehov in je tudi malo upanja, da bi jih. Avstrija je pretesno zvezana z Italijo, da bi mogla voditi samostojno politiko, v interesu Italije pa vsaj sedaj še ni, da bi razdrla svojo zvezo z Nemčijo, čeprav se na obeh straneh zavedajo, da ne bo mogla nikoli biti zares trdna in trajna.

Politična kronika

Nemški fašistični tisk piše, da je prevzela Jugoslavija v Mali antanti vodilno vlogo... — G. minister za socialno politiko je razrešil dolžnosti predsednika naše Delavske zbornice in 6 članov upravnega odbora. — Beneš je odlikoval Živjina Balugdžiča, ki je dal češkimi novinarjem pomembne izjave o jugosl.-italijanski pogodbi in ki ga je zato »Slovenec« tudi napadel. — Državni svet v Beogradu je na pritožbo »Ta-Ta« dovolil njeno poslovanje in je ta velika trgovska hiša že naslednji dan odprla svoje ogromne prostore v Zagrebu — velekapital bo požrl tudi trgovce. — »Ta-Ta« v Beogradu ima na dan po 150.000 do 250.000 Din izkupička, davka pa plača 1740 Din! — Kakor v Nemčiji, oddaja tudi v Italiji tajna radijska postaja vesti iz Španije. — Protizakonita »Nemška stranka svobode« razširja po Nemčiji letake, v katerih opozarja na protiljudsko politiko proti Španiji. — Baje se bo v kratkem vrnila španska ljudska vlada iz Valencije v Madrid. — Vodja malih madžarskih kmetov Eckhardt poziva kmete v boj proti fašizmu, ki preti uničiti še zadnje demokratične svoboščine. — V Bolgariji, v kraju Silistrija, je bilo od obtoženih 338 kmetov radi komunistične propagande obsojenih 92 na robijo od 1 do 2 leti. — Abesinski cesar pravi, da je razočaran nad Zvezo narodov, ki je zakrivila propast njegove države. — Italijanska vlada izdeluje zakon o vojaških vajah po vseh šolah. — Vse francosko delovno ljudstvo je te dni proslavilo 65. rojstni dan vodje Ljudske fronte L. Bluma. — Nemške šolske zgodovinske knjige uče, da so DollfuBa ubili marksisti — v resnici so ga namreč nemški hitlerjanci. — Za 40-urno delo v tekstilnih tovarnah sta se doslej izjavila le Blum in Roosevelt. — V Varšavi je policija prepovedala Ligo za človečanske in državljanske pravice; fašizem hoče pač vladati brez kontrole.

Naročite „Neodvisnost“

Kaj pravi slovenski kmet

»Dragi bratje Slovenci! Sloga in vzajemnost je potrebna slovenskemu kmečkemu narodu za to, da si pridobi pravico za sebe in svobodo za svojo domovino Slovenijo!« Te besede je naslovil voditelj hrvaškega naroda dr. Maček slovenskemu delovnemu ljudstvu. S temi besedami je hrvaški narodni voditelj **kreproko ožigosal tisto peščico Slovencev, ki je šla v Zagreb rušiti slogo in vzajemnost slovenskega naroda.**

Ljudi, ki rušijo med slovenskim delovnim ljudstvom slogo in vzajemnost obsojamo vsi slovenski kmetje. Zlasti pa obsojamo tisto peščico Slovencev, ki je romala v Zagreb, kjer je pred voditeljem hrvaškega naroda razpravljala in sklepala o političnem položaju slovenskega kmeta. **Slovenski kmetje nismo nikdar in ob nobeni priliki dali tem ljudem legitimacije in pravice, da bi smeli kjerkoli nastopiti in sklepati v našem imenu.**

Slovenski štajerski kmetje pozdravljamo kmete Hrvate in Srbe in njihove prave narodne voditelje. Slovenski kmetje se hočemo solidarno boriti s srbskim in hrvaškim kmetom za izboljšanje narodnega in drž. blagostanja, za svobodo, srečo in lepšo bodočnost hrvaškega, srbskega in slovenskega naroda in skupne domovine Jugoslavije.

Slovenski kmetje zahtevamo svobodo in pravico za svoj narod, Slovenski kmetje hočemo na strogo demokratičnih

temeljnih složno in vzajemno z delavci in obrtniki razpravljati in sklepati o svojem položaju, o svoji ter svojih otrok usodi. Slovenski štajerski kmetje se zavedamo, da se nam bo šele tedaj boljše godilo, ko bo za svoje delo plačan slovenski delavec, obrtnik in razumnik.

Slovenski kmetje smo prebujeni! Zato ne dovolimo več nikomur, da bi kdo na račun naše stanovske kmečke zavesti koval svoj politični kapital. Nismo še pozabili kmetov Pucljev in drugih, ki so v svojo osebno korist izigrali našo zavest in zaupanje na škodo vsega slovenskega naroda. Slovenski štajerski kmetje se predobro zavedamo, da bi bil naš boj za svobodo in izboljšanje **brez uspeha**, če ne bi nastopili skupno in strnjeno z delavci in obrtniki.

Zavedni slovenski štajerski kmetje odklanjamo in obsojamo vsakogar, ki bi skušal rušiti slogo in vzajemnost slovenskega naroda. **Slovenski štajerski kmetje nočemo biti več kimavci in orožje v rokah slovenskih političnih mazačev. Zato slovenski kmetje prisegamo na program Slovenskega kmečko-delavskega gibanja, v katerem se ramo obrami, složno in vzajemno borimo vsi kmetje, delavci, obrtniki in razumniki za popolno demokracijo, za svobodo in pravice slovenskega naroda. Naše geslo je: »V slogi je moč! Zvestoba za zvestobo!«**

Kmet iz Slovenskih goric.

Beseda slovenskega razumnika

Izven vrst slovenskega kmečko-delavskega gibanja, posebno med tistimi, ki jim je to gibanje po svoji doslednosti in odkritosrčnosti nevarno, se seje zmotno prepričanje, da smo podružnica Z a g r e b a, kakor so brez izjeme vsa druga sedanja politična gibanja na Slovenskem podružnice B e o g r a d a. Pa tudi v naših lastnih vrstah najdemo ljudi, ki si zamišljajo slovensko kmečko-delavsko gibanje kot pomožno gardo bivše HSS (Hrvatske seljačke stranke). Zato je treba vsem našim nasprotnikom in vsem našim v zmoti tavajočim prijateljem povedati enkrat za vselej in jasno, da **nismo ne del bivše HSS in ne privesek Zagreba!**

Slovensko kmečko-delavsko gibanje je zraslo iz slovenskega naroda za slovenski narod! Naš narod je samostojna jezikovna, kulturna, gospodarska, socialna in s tem tudi politična tvorba s svojimi popolnoma lastnimi razmerami, ki se ne razlikujejo samo od srbskih, **ampak prav tako tudi od hrvaških razmer.** Sestava Slovencev je popolnoma drugačna, kakor je sestava srbskega in hrvaškega naroda, zato so drugačne tudi naše potrebe, drugačna so stremeljenja in drugačna hotenja k ciljem bodočega razvoja. Slovenci nismo samo kmečki narod, kakor so Srbi in Hrvati. Naša družbena sestava je v temelju srednjeevropska, deloma pa čisto samosvoje naša, s l o v e n s k a. Poleg kmeta je enako važen in močan sestavni del naš poljski, obrtniški in tovarniški delavec, velike važnosti so pa prav tako tudi duševni delavci vseh vrst, ki se po svojem socialnem položaju danes **ne razlikujejo skoraj čisto nič od socialnega položaja kmeta in delavca.**

Naša narodna, gospodarska, socialna, kulturna in druga vprašanja se zato ne morejo reševati po istih načelih in hotenjih, kakor srbska in hrvaška. Celo potrebe posameznih razredov so pri nas drugačne, kakor pri Srbih in Hrvatih. Tako n. pr. slovensko kmečko ali delavsko vprašanje ni enako s srbskim ali hrvaškim kmečkim ali delavskim vprašanjem. Kar je srbskemu in hrvaškemu kmetu v korist, je slovenskemu često v škodo. Isto velja za delavstvo, ročno in duševno. O tem smo se mogli v 19. letih skupnega državnega življenja mnogo krat nazorno prepričati, in večina zla, ki ga Slovenci trpimo, izvira prav iz tega, da se slovenske politične stranke tega niso dovolj zavedale, ali pa so za svoja strankarsko korist delale tlako tujim interesom.

Ako bi sedaj slovensko kmečko-delav-

ske gibanje sledilo tem strankam in bi hotelo biti le nekakšen privesek bivše HSS, bi bilo nepotrebno, in bi samo še povečalo število naših zgrešenih političnih gibanj na Slovenskem. Stojč na tem trdnem dogmanem in neizpodbitnem stališču, se vodstvo zaveda, da je to, kar Slovenci potrebujemo in pričakujemo, **naše, iz naših razmer in za naše razmere vzraslo politično gibanje.** Zato hoče biti slovensko kmečko-delavsko gibanje **samo slovensko in popolnoma samostojno!** Slovenci, kot samosvoj narod ne moremo imeti nobenega vodstva in nobenega predsedstva izven okvira svojega slovenskega naroda. Kdor bi to hotel in kdor bi hodil po legitimaciji za delo med slovenskim narodom izven vrst tega naroda, bi se sam izključil iz njegovih vrst. **Slovenci nismo nedoletni otroci, ki bi potrebovali varuha in vodnika iz Beograda, Zagreba ali od kjerkoli drugje!**

V boju za svoje slovenske pravice pa hočemo sodelovati kot samosvoj in popolnoma enakopraven del z vsakim gibanjem pri Srbih in Hrvatih, ki ima našim enake cilje, ki spoštuje naše suverene narodne pravice in priznava naša hotenja. Vendar naše delo in naše hotenje nista odvisna od teh sorodnih gibanj. Slovenska individualnost je manj sporna kakor katera druga v Jugoslaviji, in ako bi Hrvatini, pr. nekega dne tudi opustili svoj boj in se vdali v ponarodnoenotenje v smislu jugoslovenskega edinstvenjstva, **Slovenci tega ne bi mogli in ne bomo mogli storiti.** Za nas Slovence vprašanje nekega sporazuma, ki bi nam hotel vzeti naš jezik, našo kulturno, gospodarsko in socialno samostojnost, ne obstoja.

Prednja četa v boju za izpolnitev te zahteve, pa hoče biti prav naše slovensko kmečko-delavsko gibanje!

Zato: Slovensko kmečko-delavsko gibanje je samo zaveznik hrvaškega naroda gibanja na fronti za izbojevanje slovenskih in hrvaških zahtev, ni pa in noče biti hrvaška pomožna četa na hrvaški fronti!

S svobodo tiska se zavaruje pravica kritike svega državnega in javnega aparata sploh in seveda tudi kritika oseb. Kritika je pogoj in metoda znanosti in znanstvenosti; kritika je pogoj in metoda demokratične politike.

Prava demokracija ne bo samo politična, pač pa tudi gospodarska in socialna.

Masaryk.

Delavski obzornik

SMO ZA SOLIDARNOST MED KMETI, DELAVCI, OBRITNIKI IN URADNIKI IN PROTI VSEM RAZBIJALCEM TE SOLIDARNOSTI.

Naše gibanje se imenuje slovensko kmečko-delavsko gibanje, gibanje delovnega ljudstva. Naše gibanje mora imeti tako širok okvir, da more zajeti v svoje vrste vse nas, ki se borimo za naše najnaravnije življenjske pravice. Sem spadamo vsi, ki delamo na poljih, v tovarnah, v obrti in v pisarnah.

Zgodilo pa se je, da so se hoteli oklicati za predstavnike našega ljudskega gibanja ljudje, ki so šli mimo našega delavskega gibanja. **Popolnoma razumljivo je, da mi delo teh ljudi obsojamo, ker smo trdno prepričani, da more le kmečko-delavska solidarnost prinesiti slovenskemu narodu boljše dni.** Le tista solidarnost, ki se je izkazala ob priliki stavke na Količevem in stavke v Tivar tovarnah, ko so kmetje zalagali stavkujoče delavce s hrano. Kajti kmetje vedo, da bo njim dobro šele takrat, ko bo dobro tudi delavcu, obrtniku in uradniku.

So ljudje, ki poudarjajo le važnost delavskega in so drugi, ki povdarjajo le važnost kmečkega gibanja. **Niti eni niti drugi nimajo prav. Mi zavedni delavci, ki gledamo svet stvarno, vid' mo v delavcu, kmetu, obrtniku in uradniku ljudi, ki producirajo in ki imajo torej tudi pravico do dobrih naših zemlje.** Ki je njih položaj v jedru isti in isti tudi njih cilj.

Zato odločno povdarjamo, da bomo ostali zvesti kmečko-delavskemu gibanju in da ne bomo trojeli v tem gibanju prav nobenih uzurpatorjev in sektasev, razbijalcev tako težko priborjene delav-

ske kmečke solidarnosti. Tej solidarnosti postavljajo ovire vsi reakcionarji (nazadnjaki), nazadnjakov pa v gibanju slovenskega delovnega ljudstva ne bomo trpeli!

POTREBA PO NEPOLITIČNI STROKOVNI ORGANIZACIJI IN SLOVENSKI STROKOVNI ZVEZI.

Slovenski delavci imamo kar štiri strokovne organizacije: Strokovno komisijo, JSZ, NSZ in pred kratkim za lase na svet privlečeno ZZD. Vse te organizacije pa so več ali manj le privesek političnih strank — Jugoslovske socialistične stranke, bivše SLS, bivše Samostojne demokratske stranke in sedanje JRZ. To dejstvo smo delavci že trdo občutili in kljub zahtevam, da se naj že strokovne organizacije depolitizirajo, se to še ni zgodilo in se menda dolgo ne bo, kajti za njimi stoji nevidna sila, med ljudstvom tako kompromitirana vsemogočna stranka.

Novo nepolitično strokovno organizacijo potrebujemo. Čeprav v začetku ne bi štela mnogo članov, morali bi pa biti zbrani v njej vsi tisti delavci, ki jim je dovolj politiziranja in igranja z delavskimi parolami. Zbrati bi se morala elita delavstva, ki bi z delom dokazala svojo načelnost in požrtvovalnost, ki bi si postavila za nalogo ustvaritev Slovenske Strokovne Unije, v katero se naj bi včlanile vse slovenske strokovne organizacije, kar je že stara želja vsega zavednega in nepodkupljivega delavstva. Tako bodo služile strokovne organizacije svojemu edinemu namenu: boju za dosego delavskih pravic. — R.

Gospodarska „Sloga“

»Sloga«, slovenska kmečko-delavska zadruga je gotovo kolikor toliko poznana vsakomur. To je zadruga. Toda to ni taka zadruga, kakor so bile tiste, ki so bile prav za prav prikrite podružnice kapitalističnih podjetij in ki so spravile slovenskega človeka v tako težak gospodarski položaj, iz katerega ne more in ne more. **»Sloga« je organizira vzajemnost, solidarnost, medsebojno sodelovanje predvsem slovenskega kmeta med seboj in tega z delavci in obrtniki. »Sloga« ne dela, ne kupčuje za lastni račun. »Sloga« le organizira skupne akcije, koristne v kakršnem koli oziru slovenskim delovnim stanovom. »Sloga« ne dela ničesar na lastni riziko, ne zahteva nikakega dobička. Vzajemnost vseh vaščanov — kmetov, vzajemnost kmetov, delavcev in obrtnikov je edini dobiček, katerega »Sloga« išče in želi.**

Najožja kmečka edinica je brezdvoma vas. Z vzajemnim sodelovanjem doseči čimveč za vse vaščane, to je želja »Sloge«. V vsaki vasi bi moral delovati vaški zadrugi odbor, treh, petih ljudi, kakor bi bila pač potreba. Ta zadrugi vaški odbor bi imel sledeče naloge:

1. Imeti bi moral pregled o gospodarskem, zdravstvenem in socialnem stanju vasi. Zadrugi odbor mora vedeti, koliko se pridelava v vasi tega in onega, koliko se tega in onega proda, kam se je prodajalo, kaka vrsta in po kakšni ceni. Vedeti pa treba, kako je socialna vas grajena, to se pravi, koliko je bajtarjev (viničarjev, sezonskih kmečkih delavcev), koliko srednjih kmetov, koliko velikih kmetov in koliko veleposestev. Vedeti je treba, kako je s populacijo, to je z naraščanjem prebivalstva na vasi in kako je z zdravstvenimi razmerami.

2. Organizirati je treba skupno prodajo pridelkov in izdelkov in skupen nakup potrebščin. Z organizirano prodajo in z organiziranim nakupom se da doseči ugodne cene. Zadrugi odbor bi moral napraviti vzorce in določiti vrste ter seveda cene. Zadrugi odbor poišče za vaše pridelke, ki so na prodaj kupce, naravnost konsumenta, tako da izloči vsako posredovalno trgovino. »Sloga« le skrbi, da se predmet, ki gre na prodaj, n. pr. krompir zbere, da se naloži na vozove ali vagone, da se proda in da dobi vsak

posamezen kmet-prodajalec svoj denar. Nič ne gre na račun »Sloge«, ona le skupno delo organizira.

3. Voditi bi moral akcije za javne naprave, ki so vsem v korist. N. pr. vaška pota, cisterna ali vodovod, napeljava elektrike ali kanalizacija, regulacija in t. d., vse kar se danes daje le v volilne svrhe, to vse bi bilo treba doseči s skupno akcijo, vaščanov, to se pravi tistih, ki so že toliko in toliko plačali v javne namene pa žele tudi od tega kaj imeti.

4. Organizirati bi moral skupno pomoč v primerne nesreče ali nezgode ali kakršne koli potrebe v vasi ali izven nje. V slučaju, da komu pogori hiša, bi organiziral zbiranje lesa, denarja, živil. V slučaju štrajka delavstva bi organiziral zbiranje živil za štrajkujoče.

Skrbeti bi moral za gospodarsko-kulturni napredek vasi. Prirejal bi predavanja iz raznih panog kmetijstva, prirejal bi tečaje (sadjarske, gospodinske, krojne itd.), prirejal bi ekskurzije, obiske na vzornih posestvih, kmetijskih šolah, oskrbel bi štipendije za razne kmetijske šole doma in v tujini.

6. Skrbeti bi moral za zadrugi posle »Sloge«, za pobiranje članarine, za nabiranje članov in za ostale zadrugi posle.

Za stvari pa, ki jih ni mogoče opraviti z organizacijo vzajemnosti, kjer je potrebna ustanova, ki dela na lastni račun, tam se osnujejo »Slogi« v pomoč zadrugi. N. pr.: Mlekarske, živinorejske, kmetijske, strojne itd. Te skrbe za predelovanje mleka, za oskrbo plemenjakov, za nabavo kmetijskih strojev, ki so na razpolago vsej vasi. V Beli krajini n. pr. nameravajo snovati zadrugi za zavarovanje živine.

V »Slogi« je torej treba vzgojiti ljudsko solidarnost. Na tej ljudski solidarnosti bo zgrajeno novo zadruginištvo, ki bo solidno, trdno, ljudsko.

Obuboževanje kmečkih množic je vedno večje. Treba se je organizirati. Če se morejo združiti kapitalisti — konkurenti in osnovati kartel, se bo vendar mogla zediniti tudi vas, da se reši propada. Seveda to ni prav tistim ljudskim prijateljem, ki »Slogo« ovirajo na vsakem koraku in ki razbijajo edinstvo vasi kolikor le morejo. »Sloga« vam pa reče: **»Vas, združi se! V slogi je moč!«**

Barometer fašizma

Barometer fašizma pada. Belgijski fašist Degrelle je pri nadomestnih volitvah v glavnem mestu Bruslju temeljito pogorel. Ko je bil izid razglašen, so ljudske množice naredile po ulicah spreved z zvonci. Zvonili so v slovo Degrellu, ki sedaj nima pri demokratičnih Belgijcih nič več opraviti in ki bo sedaj odpotoval v Berlin, od koder je plačan.

Da so iz istega vira prejeli sredstva naši fašisti (ki pa seveda nikakor nočejo biti fašisti!), je čitateljem »Neodvisnosti« žezano. Afera »Tehnične unije« je dovolj jasno pokazala, kako se stikata nadnacionalizem in veleizdaja.

Isto kažejo poljska fašistična gibanja. Prav tako plačani, prav tako prodani dednim sovražnikom poljskega naroda! So celo špionirali za sosedno državo!

Tudi španski fašizem ne zanikuje samega sebe. Saj še ni razčiščena stvar s španskim Marokom, z otoki Baleari in Kanarskimi otoki. Kdo bo v resnici (!) lastnik vsega tega? Kdo bo v resnici gospodar Španije?

Tako ni fašizem samo sovražnik delovnega ljudstva, temveč tudi sovražnik naroda. Je nacionalni sovražnik!

Anglija se nevdružno razvija v demo-

kratični smeri. Francija ni za fašistično nasilje že radi svojih mejašev. Belgija odpravlja fašistično nevarnost. V Španiji se bori celoten narod z občudovanja vredno odločnostjo proti fašističnim plačancem. Na Poljskem je široko gibanje proti fašizmu in za demokracijo. Ne le med kmeti in delavci, temveč tudi med meščani. Saj postaja boj proti fašizmu narodna, nacionalna zahteva in potreba! Čehoslovaška, najbolj izpostavljen država v Evropi, dokazuje, da se da brez fašizma dobro živeti. Skandinavske države žive brez fašističnih rogoviležev v notranjem miru.

Povsod prodira prepričanje v ljudskih množicah, da je treba demokracijo braniti, se zanjo boriti! Seveda to ni več tista stara meščanska demokracija, s katero so ljudstvo zamamljali. To je ljudska demokracija! Baš fašizem je pospešil ta razvoj. In ta razvoj se ne vrši le v državah, kjer so dani zunanji pogoji, temveč tudi tam, kjer so gnezda fašizma. Zato vojne priprave, zato hujškanje in intervencije!

Barometer fašizma pada. Ljudska demokracija prihaja!

Kje je rešitev naše vasi?

Položaj kmečke vasi je tak, da je treba razmišljati, kako pomagati in kako rešiti vas.

Dokler bo vas razdeljena na sovražne skupine, kakor to tudi hočejo obstoječe politične stranke;

dokler se bo občinska politika vodila v znamenju boja med to in ono politično skupino; —

dokler bo vsak posameznik gospodaril na lastno pest; —

dokler vas ne bo postala gospodariča, politična in kulturna edinica, —

toľiko časa bo vas propadala,

Kdor je danes gospodarsko šibek in se ne opira na skupnost sebi enako šibkih, ta propada, mora propasti!

Politika, ki ne stremi za tem, da bi ljudem pomagala, ki ni iz ljudstva in za ljudstvo, — ne pomeni za vas nič, če tudi se skriva za prazne besede o zaščiti svetinj itd. Če je kaka ideologija še dobra, je sposobna koristiti ljudem a ne jih slepiti. **Politika, ki razdvaja vas je ljudstvu sovražna, škodljiva!** Le enotna v vsakem oziru tesno povezana vas more nekaj doseči. **Politika, ki gre za tem, da se ljudstvo drži na enega voditelja, da se tega drži, slavi in časti — ni nič vredna.**

Prava politika je iz ljudstva za ljudstvo. Prava politika je tista, ki družiti vas v delu in boju in ga vodi k napredku v gospodarskem, socialnem in kulturnem oziru.

Gospodarsko organizirajmo vas v »Slogi«, ki bo vodila in nadzorovala vse gospodarsko življenje vasi! Vas mora postati gospodarska enota, da bo nastopala,

kupovala in prodajala kot eden, da se bo kot eden borila za gospodarske, socialne, kulturne in politične pravice.

Potrebno je sodelovanje in tovarštvo v boju vseh socialno šibkih slojev: kmetov, delavcev, obrtnikov, namješčenecov. To je delovno ljudstvo, zveza trpečih ljudi s polja, iz fabrike, delavnice in pisarne.

Rešitev vasi je v tem, da se vas organizira, da vpostavi politiko vasi, gospodarstvo vasi in stopi v zvezo z ostalimi delovnimi sloji.

NOVICE

Radi prijateljstva med Italijo in Avstrijo je avstrijski tisk po naročilu od zgoraj prenehal pisati o porazih generala Franca.

Francoski pisatelj André Malraux se je boril več mesecev kot pilot na strani madridske ljudske vlade. Zdaj pa je prišel v Ameriko, kjer zbira denar za zdravniške potrebe člane na fronti. V Hollywoodu je govoril pred 12 tisoč poslušalci in zbral 600.000 dolarjev. Najbolj navdušen je bil seveda Charlie Chaplin, ljubljenec ameriškega proletarijata.

vojne industrije po francoskem primeru so sestavile tri češkoslovaške socialistične stranke, ki jih zastopajo v parlamentu poslanci.

Kontrolo nad vso industrijo in podržavljenje zavarovalnih društev je zahteval na političnem shodu v Parizu glavni tajnik francoske strokovne zveze Jouhaux.

Tudi Indija se bori za svobodo. Dnevno se vrše spopadi med domačini in angleškimi četami, indijski podkralj pa kliče Gandija k sebi. Gandi kot pošten voditelj se najbrže ne bo odzval.

In končno 5. julija 1936., ko so se prekmurški kmetje pod zelo težkimi okoliščinami zbrali v Dolnji Lendavi, da bi, brez razlike na politično pripadnost, manifestirali za svobodno Slovenijo.

Občinskimi volitvam v Prekmurju pod sedanjou vlado, bomo posvetili posebno razpravo. Naštete akcije dovolj jasno predočajo politično aktivnost Prekmurja. Poudariti moram, da nobena od teh akcij ni imela ozkega skupinskega ali strankarskega značaja. Nikdo mi ne more zametiti, če v tej zvezi omenim še akcijo za popolno gimnazijo v Murški Soboti, o katere obsežnosti pričča 15.000 podpisov, dalje akcijo za popolno slovensko univerzo in osrednjo bolnišnico v Ljubljani.

Vse te akcije so pokrenili in vodili domačini. »Prišleki« (učitelji, uradniki, advokati in druga domišljava gospoda), ki so prišli v Prekmurje za namenom, da bi iz prekmurških Slovencev ustvarili »jugoslovenske unitariste«, so tako osvojeni, da jim ni obstanke. Za vse elemente, ki so se iz slovenske skupnosti izločili, je Prekmurje prava Sibirija. In prav je tako. Vse drugače pa sprejema prekmurško ljudstvo slovensko misleče izobražence. Tako kakor je pred štirinajstimi dnevi (3. aprila) prekmurška mladina sprejela slovenske književnike, lahko sprejema samo kolektiv (skupina ljudi), ki mu je slovenstvo globoko prepričanje in ne taktika. Vztrajen boj, ki ga vodi Prekmurje za svobodno Slovenijo in njene ustanove, mora slednjič navdati s pogumom tu-

Za mir, svobodo in napredek!

Mladina govori...

Hočemo enotnost, red in disciplino v našem gibanju!

Mi mladi smo se pridružili gibanju slovenskega delovnega ljudstva brez zadržkov in brez računov, iskreno smo se pridružili skupnosti, ki naj združi vse svobodoljubne in napredne Slovence. To je naše načelo. Nismo in ne bomo trpeli v gibanju zakulisnih in osebnih bojev, nobenih frakcij in na nobeno osebo ne bomo prisegli. Mi mladi nočemo biti le tekači in kričači gibanja, temveč enakopravni sodelavci. S trdim delom smo si to pravico tudi priborili, kar nam daje zaupanje v naše gibanje. Zato mi mladi obsojamo in zavračamo vse osebne namene posameznikov, ki zlorabljajo pošteno ime kmečko-delavskega gibanja in si sami jemljejo legitimacijo, s katero hočejo to gibanje zastopati.

Naj naši starejši prijatelji sami spregovorijo in se odločijo — ali so za skupnost ali za cepljenje — ali za slovensko samostojnost ali za večna potovanja v Pešto, na Dunaj, v Beograd, Zagreb... Mi mladi smo se že odločili. Na slovenskih tleh stojimo in bomo tu ostali. Če pa še nimamo tistih pravic, ki jih imajo Hrvati, si jih bomo priborili. Nočemo se skrivati pod tuje plašče in tuja imena, nočemo več varuštva — tu smo in taki smo, kakršne nas vidi vse ljudstvo naše domovine Slovenije. Hočemo enakopravno skupnost vse slovenske, srbske in hrvaške mladine in vemo, da napredna demokratična hrvaška in srbska mladina obsoja razne vrste hegemonizma prav tako kakor to obsojamo mi, slovenska mladina.

KAKO ŽIVITA DELAVEC IN KMET?

(Odgovor tovarišu A. H. iz Juršincev.)

Dragi tovariši! — V 13. številki »Neodvisnosti« je priobčen tvoj dopis, v katerem izražaš dvom, da mladi delavci zaslužijo res le po 2,50 Din na uro. Po tvojem mnenju je to precejšnja zmetna in se kaj kmalu povzpne na 3—4 Din, pozneje celo na 5—6 Din na uro. Do takega zaključka si prišel na podlagi nekega plačilnega lista, ki ti ga je pokazal mlad delavec. Prepričan si, da mnogi mladi delavci mnogo zaslužijo in da se vsled tega navadijo lahkomišelnega življenja, pohajkujejo po gostilnah in kavarnah in ko zopet zaidejo med kmečko mladino, ji v vznemelih besedah pripovedujejo o udobnostih mestnega življenja in s tem dajejo povod za nov naval zdrave kmečke mladine v mesta in tovarne.

Šučaji, da zaslužijo mladi delavci v tovarni 5—6 Din na uro, so prav redki. Ogromna večina zaposlenih mladih delavcev zasluži 2,50 Din na uro, vajenci pa sploh nič, da ne govorimo o brezposelnih. Mesta ne smemo soditi iz doliave, le po navdušenem pripovedovanju nekaterih, po udobnih plačah, ki stojijo v njem in po lepo oblečenih ljudeh, ki se sprehajajo po ulicah. V mestih je res nakopičeno bogastvo, toda uživajo ga le nekateri.

Eno prednost pa ima vendarle delavstvo v mestu: namreč, da živi tesno naseljeno v mestih in industrijskih revirjih, da se lažje organizira in dogovarja o najuspešnejši obrambi svojih interesov. Delavstvo tudi lažje uvidi možnost izboljšanja svojega položaja. In prav tej žilavi samoobrambi se ima delavstvo zahvaljati, da ni njegov položaj slabši kakor je.

Kmetje živijo sicer bolj raztreseno, vendar se morajo tudi oni boriti z isto odločnostjo za izboljšanje svojega položaja. Prvi pogoj za vsak uspeh kmetov je pa v kmečki organizaciji. Posebno slovenskim kmetom lahko služi kot svetel primer ogromna stanovska organizacija hrvaških kmetov »Gospodarska Sloga«, ki je zajela na stotisoče hrvaških kmetov v obrambi kmečkih pravic. V neštevilnih primerih so ti pod organiziranim vodstvom svoje »Gospodarske Sloge« dosegli dvig cen živine in poljedelskim produktom, znižanje raznih dajatev, iz-

boljšanje mezd viničarjem itd. itd. Naš slovenski kmet mora postati živ in aktiven član slovenskega kulturnega občestva.

Ko se bo delavcem v mestu posrečilo streti vse okove, ki ovirajo svoboden razvoj gospodarstva, takrat bo prišel tudi čas osvoboditve kmetov izpod tisočletne potepanosti in krivice. Ta cilj se pa da doseči le v skupnem boju delavcev in kmetov. Ta cilj si je postavilo slovensko kmečko-delavsko gibanje, ki hoče svobodnega kmeta in svobodnega delavca v svobodni Sloveniji. Mladen.

ZAPISKI

Hlapčevska miselnost. Naši jugoslovenarji jočejo neprenehoma zaradi strahu, kaj bi bilo, ako Slovenci ne bi več mogli hoditi služiti za hlapce in dekile k Hrvatim in Srbom. Torej zaradi tega, da bomo lahko hlapci in dekile tuje gospode, ne smemo zahtevati pravic, ki nam pripadajo kot slovenskemu narodu. Žalostna hlapčevska miselnost! Mi se pa tega prav nič ne bojimo. Kadar bi sami odločali o svojih stvarih, zlasti tudi o gospodarskih in denarnih, bi pridobili toliko, da bi lahko preskrbeli eksistenco vsem tistim, ki so jih sedanje razmere pognale med Hrvate in Srbe, pa še nekaj zamejskih izseljencev bi lahko zopet sprejeli v svoje okrilje. Centralizem nas je stal doslej okoli 15 milijard dinarjev. Kaj vse bi bil za ta denar lahko napravili, koliko naših lačnih nasitili, koliko naših v tujnino pognanih obdržali doma! Naši ljudje se morajo prav zato zatekati v službo drugam, ker se drugam odteka tudi naše premoženje in naš zaslužek!

Kako razmetavajo milijone. Znana je naši javnosti afera gradbene družbe Batignolles, ki je gradila za drag denar nasipe ob Donavi in osuševala pančevsko močvirje, kar je stalo državo nad četrtno milijarde dinarjev. Strokovnjaki pa so ob zadnji povodnji ugotovili, da so nasipi slabo zgrajeni, da so kanalski sistemi pogrešni in da mesta za sesalke niso dobro izbrana. Železniški nasip pred pančevskim mostom morajo že temeljito popravljati in računajo, da bodo popravila stala državo nove težke milijone.

Iz popotne torbe

n. t.

V.

V Prekmurju.

V kratki zgodovini obstoja »Slovenskega kmečko-delavskega gibanja« igra Prekmurje izredno važno vlogo.

V oktobru leta 1934., v času strahotnega Uzunovičevega vladanja, je v Dolnji Lendavi Miško Kranjec tvegal poskus izdajanja borbenega slovenskega tednika »Ljudske pravice«. Odziv je bil splošen. Po enem letu izhajanja je postala »Ljudska pravica«, ki je bila namenjena v prvi vrsti Prekmurju in Slovenskim goram, glasilo vsega slovenskega preprostega ljudstva. S preselitvijo uredništva in uprave v Ljubljano, v slovensko središče, se je to dejstvo manifestiralo tudi na zunan.

Drugi važen datum za gibanje v Prekmurju so petomajske volitve v letu 1935., ko so prekmurški volilci, ohrabreni po »Ljudski pravici«, pokazali hrbet Jevtiču in njegovemu prekmurškemu eksponentu Jožefu Kleku, uredniku »Novin«, s tem, da so oddali svoj glas za opozicijske kandidate.

Pomemben je dalje 1. september v letu 1935., ko je 2500 kmetov, somišljenikov Miško Kranjčeve »Ljudske pravice« prišlo na poziv priških kmetov v Ljutomer, kjer so skupno manifestirali za slovensko narodno in socialno svobodo.

di vse tiste, ki še malodušno stojijo ob strani.

Peter Robič:

Ko potuješ, se sestaneš z različnimi ljudmi. Eden misli tako, drugi drugače, vse pa žulj čevlji na isti nogi. Pa je vseeno, ali se snideš s kmetom ali z delavcem. Včasih se moraš čuditi zdravim nazorom ljudi. Življenje jih je čudovito izmudrilo. Včasih se kmet ni nič brigal za javna vprašanja. Vse je bilo zanj nekaj samoobsebi razumljivega, pa naj je to bil nov zakon ali uredba, sklep občinskega odbora ali gasilske čete ali pa nedeljska kaplanova pridiga. Vse je podvrženo kritiki in oceni. Pomanjkanje resničljubnega tiska že nadomeščajo ustni časopisi. Slišal sem, da je rekel funkcionar JRZ: »Saj mi ljudi prav za prav nimamo!«

Zadnjič sem govoril s krščanskim socialistom. Rekel je: »Jaz sem veren človek, vršim verske dolžnosti, vse! Ali to vidim, da bodo morali naši duhovniki postati zopet kristjani! Ljubiti ne znajo več! Kristus je učil ljubiti! Ljudstvo se odvrača od duhovnikov in vere! Kam vse to gre! Kaj je med cerkvijo in narodom? Kaj je narod hudega zagrešil? Ljudstvo noče fašizma, pa konec. Ima pravico, da se bori za svojo svobodno besedo!«

Opetovano sem govoril s člani JRZ. Zanimalo me je, zakaj so pri JRZ. Pa je rekel nekdo: »B! sem član Slovenske ljudske

stranke, sem in ostanem, čeprav ni tako, kakor bi moralo biti. Obetali so novo ustavo, avtonomijo Slovenije, da bo slovenski denar ostal v Sloveniji, železnice, ceste — vse! Pa ni nič! Kmečka zaščita — medvedova koža! Kje so volitve, tajne in splošne? Kje je nova skupščina? To nam vendar preveč stane! Treba bi bilo nove poslance izvoliti pa z nižjimi dnevnicami!«

Srečaš tudi take, ki pravijo: »Da bi le tako ostalo! Če ne bo teh na vladi, nam bodo zemljo pobrali, nas pobili, pogazili, razčetrirali! Zato je boljše, da ostane tako, čeravno ni nič prida!«

Kmet je razpoložen protifašistično. Diktaturo je že poizkusil, stanovska država mu ne diši. Je preveč tesno povezan z drugimi stanovci. Propagirati stanovsko državo med kmeti, se pravi lajati na luno! Vlada Živkovića, Jevtiča, Uzunovića itd. so privedle ljudi do spoznanja, da je slabo, če vlada banka ljudi in naroda nič ne vpraša. Zato je bil slovenski kmet tako vesel, ko je prišel dr. Korošec na vlado, ker je pač pričakoval, da bo prišlo do nove ustave, do novih volilnih zakonov, do svobodnih volitev (brez predhodnih konferenc okrajnih načelnikov!) in tajnih volitev, do svobode tiska, zborovanj in organiziranja, pa do avtonomije Slovenije, kakor je lepo zapisano v znanih Koroševih punktacijah. Žal slovensko ljudstvo vse to zastoj pričakuje. Pozabilo pa ni na vse te obljube. Narod je tu upnik in treba bo, da kot upnik predloži svojo terjatev. Plačilo, sicer rubež!

N A Š I K R A J I

PRAGERSKO.

Kdor se vozi po železnici od Pragerskega mimo Ptuj do Ormoža, ima pred seboj Ptujsko polje: do Ptuj Gornje od Ptuj naprej Spodnje Dravsko polje. Pri Pragerskem opazimo zapuščene občinske pašnike, imenovane g m a j n e, ki se vlečejo vzdolž potoka Poljskave do izliva Dravinje v Dravo.

V tej zapuščeni gmajni, ki daje le malo pravega haska, ležijo zakopane velike vrednote. Napredni Čehi so rekli: najboljša zemlja za sladkorno peso. Tudi mi kmetje smo že na to mislili, namreč da bi se strnili v celoto ter ustanovili s l a d k o r n o z a d r u g o, bi pridelovali peso in ustanovili sladkorno tvornico na Pragerskem. Tako bi imeli velike koristi od te zapuščene in zamučvirjene zemlje, redili bi lahko mnogo goveje živine in sladkor bi imeli polovice cenejši, kakor ga danes kupujemo od sladkornega trusta. Pa če bi tudi ne imeli na teh gmajnah sladkornega polja, bi si vsaj uredili dobre pašnike ali travnike. Predno pa ta ali drugi namen dosežemo, moramo potoke regulirati in meliorirati zemljo, da posušimo močvirje. Sami tega ne moremo. Namenili smo se zaprositi bansko upravo za pomoč. A ta je sedaj preveč na Kranjskem zaposlena in bi bila naša prošnja menda zaman. Sedaj čakamo, da se nas kdo usmili, stopi med nas z gotovimi načrti ter nas združi z dobrim namenom, da to zemljo sami, ali še s kakšnimi prispevki, državnimi in banovinskimi, napravimo plodno in dobičkanosno. Zaposlili bi pri delu mnogo brezposelnih ljudi, pa še cigane. Teh je pri nas velika družina — nekaj nad 500 ljudi. Sin—

CIRKOVCE.

S k r o m p i r j e m imamo posajenega največ polja. Krompir je naš edini vir dohodkov. S krompirjem pa imamo velike težave, ker ga po pravi ceni prodati ne moremo. Trgovino s krompirjem, kakor sploh s poljskimi pridelki, imajo v rokah židje. Naš človek menda za to ni sposoben, ker je več zadrug s krompirjem in drugimi pridelki propadlo, le žid je še ostal. — Redimo govejo živino, ki jo poleti naženemo stradat na gmajne, redimo konje in prašiče. Če krompirja ne prodamo, ga pokrmimo živini. Tako imamo nekaj haska od živine, če bi ta imela dobro ceno. Pa pri nas velja pravilo: kar kmet prodaja, je poceni, in kar kupi, pa silno drago plača. Ni pravega razmerja med cenami poljskih pridelkov in cenami industrijskih izdelkov. Zato hiramo in propadamo. Zapomnili smo si dobro, kar je pisal vaš list: le v slogi je moč in v samopomoči naša rešitev. Pa kaj, ko nismo složni, zato smo tudi nezmožni, in dokler bomo takšni, bomo vedno v rokah izkoriščevalcev. Od Pragerskega (Škol) do St. Lovrenca na Dravskem polju smo zgradili l e p o c e s t o, po kateri teče ogromen promet. Ko je bil gosp. ban v Cirkovcih, smo ga prosili, naj bi to cesto prevzel za banovinsko, kar je obljubil. Ker pa cesta še ni kolaudirana, ni niti postala banovinska, niti banovinsko ali okrajno subvencionirana. Sin—

PREVOJE.

Tudi pri nas so prišli ljudje do tega, da smo že predolgo čakali na izpolnitev obljub. Saj čakamo že skoro dve leti. Kako smo bili veseli pred dvema leti, ko je padel diktatorski režim Jevtića radi odpora ljudstva! Mislili smo, da bo sedaj bolje. Ker se je pa prej drugače obrnilo, kakor bi bilo treba, si seveda tudi ljudstvo želi drugače. Zato se danes pričena gibanje, ki bo na podlagi zahtev po gospodarski in politični avtonomiji Slovenije, po izpolnitvi danih obljub o novih političnih zakonih, po socialnih izboljšanjih za delavca in kmeta, po organiziranju fronte za mir, — proti fašizmu — združilo vse slovensko ljudstvo, brez ozira na versko prepričanje in bivšo politično smer. To ljudsko gibanje postavlja slovensko ljudsko politiko. To uvidevalo pri nas vsi. So kmetje člani JRZ, pa razumejo to in sami to tudi zahtevajo. Razne prepade med ljudmi različnih barv bi že davno zavrvali, če ne bi nekateri razbijajoč ljudske edinosti strašili s satani in hudici. Je nekaterim zločestim ljudem ljubša komanda njihovega stanu, kakor dobrobit lastnega naroda. Mi to vemo, da je Kristus učil ljubiti, ne pa se z lažjo in pritiskom boriti za oblast. Slišali smo, da se drugod snujejo občinski akcijski odbori, ki imajo namen, ljudi skupaj spraviti. To ni nikaka stranka, ampak ljudsko gibanje. — Tudi mi hočemo do tega priti! Se že pripravljamo na to! Ljudje so za to. Seveda bo treba mnogo razgovarjanja, da bomo zavrvali vse, kar je krivo. Moramo z vztrajnim delom popraviti vse, kar so razne stranke storile. Iz razbitega slovenskega naroda hočemo ustvariti nov, edin, borben narod, ki bo zahteval to, kar mu v okrilju države gre. — Bomo že še sporočili, kako naše delo napreduje. Naš kraj gotovo v gibanju ne bo zadnji.

PTUJ.

Zborovanje »Sloge« se bo vršilo na Markovo nedeljo, dne 25. aprila ob 9. uri v dvorani gostilne Zupančič. Zavedajmo se, da je v lastni samopomoči rešitev in da je v slogi moč, zato pridimo množično na

Vse demokratične države so doslej samo poskus demokracije.

Masaryk.

zborovanje. — Se že svita! V petek 2. aprila je bil neki sestanek JRZ pri Savcu. Navzoči kmetje in delavci niso hoteli pristopiti, ker s politikom te stranke niso zadovoljni, pa tudi ne z gospodarstvom v mestni občini, v občinskem svetu pa nimajo nobenega zastopnika.

DOL PRI LJUBLJANI.

Tudi pri nas se pričenjamo gibati. Dovolj časa smo čakali na druge, da nam bodo dali, kar nam gre. Ker pa nam noče nobeden nič sam dati, bo pa treba bolj na glas povedati, kaj bi radi. Čas bi že bil, da bi imelo ljudstvo več besede. Mi smo sicer vedeli, da nam JRZ nič dati ne more. Veliko pa je takih, ki so si obetali od nje novo ustavo, skorajšnje tajne, enake in splošne volitve, gospodarsko in politično samoupravo Slovenije, za kmeta koristno razdolžitve, zamrznjen denar iz posojilnic itd. Vse to so nam namreč slovesno obljubili. Ljudje že pravijo, da so dosti dolgo čakali in da bo treba jasne besede. Tle naši voditelji obljub ne držijo, »revmatizem« preganjajo, iz ljudi Frankovce delajo, pa čimdalje slabše je. V časopisih pa beremo, kako je vse boljše. Pri nas so kmetje in pa delavci. Blizu imamo tudi tovarno za barve. Zeleni so hodili okrog in skušali dobiti nekaj ljudi zase. Pa ni šlo. Niso taki časi, da bi se dali delavci imeti za gardo tega, pa tega, pa onega. Pri kmetih pa še vidimo »voditelje«, ki se postavljajo »s svojimi kmeti«. Vsak hoče imeti svoje kmete. Tako vsak na svoje vleče. Kmetje ne morejo skupaj priti in jih vsak lahko v vrečo stlači. Vidi pa se že, da bo kmalu konec tega in da se bodo tudi kmetje osamosvojili od svojih po sili voditeljev. »Kdor razume, ta hoče!« In kmet že razume. Tolkel ga je že Jevtić po glavi in tudi danes čuti, da to ni dobro in ne pametno. Zato bomo tudi dostojno proslavili obletnico 4. maja. Zato bomo podprli svoboden tisk. Zelo bomo skušali ob vsaki priliki in povsod uveljaviti svoje zahteve. Le kdor zahteva — dobi! Pozdravljeni!

MOSTE PRI LJUBLJANI.

Občni zbor podružnice kovinarjev se je vršil 19. marca. Po poročilu odbora se je razvila debata o delovanju odbora, ki je do občnega zbora vodil podružnico. Debata je bila deloma zelo ostra. Odbor je predložil glede nerada in radi zadnjih izključitev iz »Saveza« resolucijo, ki je bila sprejeta proti 23 glasovom. Po sprejetju je vprašal navzoči mojster g. Strašek, če je resolucija resna zadeva. Ko je dobil odgovor, da je resolucija sprejeta, je mojster g. Strašek pozval delavce, naj zapustijo občni zbor. Delavke in delavci, ki so odvisni od mojstra, so sledili njegovemu pozivu. Centralni zastopnik g. Vranker pa je potem preskrbel, da je bil ves podružnični odbor, izvemši blagajnika, razrešen. Minulo nedeljo je bilo nadaljevanje občnega zbora, ki ga je sklical beograjska Centralna uprava. Občni zbor je vodil g. Vranker, ki je nastopal samozavestno in diktatorsko. Besede ni dobil, kdor je želel. Spozabil se je celo tako daleč, da je na občnem zboru delil člane na desno in levo, na pokorne in nepokorne. Delavci, ki so želeli sporazum in konec medsebojnega boja, so bili zopet ločeni in razbiti. Za predsednika je bil izvoljen g. Krušec, ki je takrat, ko je bil še glavni zaupnik, rekel, da mu je g. inženir v tovarni naročil, da se na sejah ne sme razpravljati o tovarniških zadevah. Inženirjevo naročilo je smatral g. Krušec kot zelo resno. V odbor pa so bili izvoljeni ljudje po volji g. mojstra, ki bodo zvesto izpolnjevali njegove želje, dočim so delavski interesi le krinka. — Ko sem čital zadnje »Neodvisnost«, sem se odločil, da tu di jaz nekaj napišem. — Delavke in delavci so zelo zadovoljni, ker ne pride nikjer volja delavstva do izraza, marveč samo to, kar je mojstru g. Strašku všeč. Delavci, svetujem vam, ne zapuščajte organizacijo, marveč se bojujte za red v organizaciji. Mojster g. Strašek ne bo vedno vladal, saj ga sam podjetnik ne mara, zato se pa skriva za organizacijo, da ima zaščito pri beograjskih SMRJ birokratih. Tudi tega bo enkrat konec! A.

DOB PRI DOMŽALAH.

Tudi pri nas smo izvolili občinski akcijski odbor gibanja. V odboru so kmetje, delavci in obrtniki. Dela bo imel odbor dosti, saj bo treba še marsikomu dopovedati, da moramo vsi skupaj stopiti, če hočemo, da bomo kaj dosegli in da bodo nas Slovence upoštevali. Zdej se igrayo z nami kot z mačk. Mi hočemo, da bo slovenski narod vsaj tako enoten, kot je hrvaški. Seveda je še marsikakšna razlika med nami. Eden misli tako, drugi drugače. Pa bomo stran dali tiste razlike in se bomo združili na tistem, kar nas združuje. Naše geslo bodi: »Družiti, ne razbijati!« Kdor danes razbija slovenski narod, ta je njegov sovražnik in tak zasluži, da se tudi tako naredi z njim. — Upamo, da se bo tudi duhovščina zavedla svojih dolžnosti do naroda in da bo tudi podpirala gibanje za slovensko narodno enotnost. Ne strašite ljudstva, korajže mu dajte! Ne držite s fašisti, — z ljudstvom držite! Mi hočemo namesto Pofa — medsebojni sporazum in sodelovanje, mesto fašizma in vojne — demokracijo in mir, mesto diktature, — ljudsko voljo. — Mi hočemo, da se položaj delavca in kmeta izboljša.

TRNAVA.

Iz našega kota se neliši mnogo. Ob občinskih volitvah smo bili bolj živi, potem se je pa vse pomirilo. Zdej pa, ko se bliža druga obletnica petomajskih volitev, ko smo vrgli diktatorja s hrbita — smo se spomnili, kaj je nam, Slovincem, potreba, kaj so nam novi gospodje obljubili in kaj vse niso izpolnili. Pregovor pravi: »Ko konja lovi, mu ovsja moli«. Mi na svojih ramah čutimo, kam vse to pelje. Čim dalje bolj čutimo, da je potrebna gospodarska avtonomija Slovenije. Zasedovali smo tiste prepise v parlamentu, ko so sprejemali proračun. Saj je vendar krajni čas, da pride ljudstvo do svojih poslancev v parlamentu! Treba je razpisati volitve, tajne, enake, splošne! Na drugi strani pa je potrebna enotnost slovenskega ljudstva. Smo tako razbiti, da nas zlahka sučejo, kakor hočejo. Še celo proti Hrvatom nas izrabljajo. Če so se Hrvatje mogli zediniti na čisto določeni zahtevali, zakaj bi se mi ne mogli. Danes mora biti za nas to važno; da se združimo v eno samo vseslovensko gibanje, da zahtevamo to, kar so nam obljubili in še več, da izravnamo vse, kar nas loči in poiščemo vse, kar nas družijo. Naš občinski delovni odbor tega gibanja bo skrbel, da se v vsaki vasi osnuje tak odbor. Saj v resnici so vsi za to. Treba je le odstraniti predsodke, ki so jih ustvarili tisti, ki jim ni dobrobit ljudstva nič mar in razbijajo narod na razne skupine, ki se bore med sabo. V našem delovnem odboru je pred sednik kmet. V odboru so tudi delavci, krščanski socialisti. Že iz tega se vidi, da smo v našem kraju res naredili enotnost. Tako bomo delali tudi za naprej! — Vedno enotni!

LOŠKAVAS PRI TOPICAH.

Pri nas je zelo malo kmetov, ki bi se mogli preživeti le na svoji kmetiji. Okrog nas pa so širni gozdovi, ki nas živijo. Bolje bi rekli: »Ki so nas živeli.« Vsa naša dolina namreč vozi les iz gozda na žage in z žag na kolodvor. Od jutra do večera smo na cesti in vozimo z eno ali dvovprežnim vozom les za razne lesne trgovce in žage. Ceste so slabe, gozdna pota še bolj. Garamo ljudje in živina. Ko bi moral biti konj pri najboljših močeh, je že obrabljen in pogine. Včasih smo živeli od voženj. Podarili nam sicer niso nikoli nič, to je res, — toda živeli smo! Danes pa smo plačani za to garanje iz dneva v dan tako, da je to že prisilna oddaja premoženja. Pehaš se in pehaš, voziš in vlečeš dan za dnem, ko pa ti pogine konj, nimaš denarja, je že obrabljen drugega. Po slabih cestah se izrabi voz in niti za nov voz ne zaslužiš. Vsak dan smo večji berači!

Zato smo se organizirali vsi vozniki, ki vozimo v Sotesko in na Podturn v krajevni odbor voznikov »Sloge« kmečko-delavske zadruge v Loški vasi. Nas je že nad 50 članov, in smo sklenili, da bomo odslej vozili le po enotni tarifi, ki jo je Odbor voznikov postavil. Seveda bomo morali biti složni, ker trgovci in lastniki žag bodo iskali takih, ki bi vozili za vsak denar, svojim tovarišem v organizaciji na škodo, pa seveda tudi sebi. Sklenili smo tudi, da bo organizacija prevzemala vožnje in jih oddajala svojim članom. Vsak voznik ve, da je le na ta način mogoče odpraviti licitacijo s cenami. Od nas samih je sedaj torej odvisno, ali si bomo položaj izboljšali, ali pa bomo životali in propadali kot doslej. Vsak lahko sedaj vidi, kako se lahko kaj boljše doseže: Tako, da se skupaj vzamemo, skupaj delamo, skupaj držimo, postgrado staro politiko in tako politiko postavimo, da bomo bolj živeli. To je pa le mogoče v »Slogi«, kjer ni politike in zdražbe, ampak le vzajemno delo vseh tistih, ki težko živijo.

Prav bi pa bilo, če bi se vozniki tudi v drugih krajih organizirali. Tudi nam, ki smo že organizirani, ni bilo lažje. Zato pozivamo voznike, ki vozijo les, ali kamenje, pohorski granit, ali opeko, da se organizirajo v »Slogi« in da povsod postavijo enotne tarife. Prav radi bi imeli, da bi vozniki iz drugih krajev stopili v zvezo z nami. Mi bi jim pokazali našo tarifo, za katero smo se zedinjili, da bomo po njej vozili. — Bomo še kaj napisali o našem delu.

TRBOVLJE.

Po dolgem, težkem pričakovanju smo prejel list »Neodvisnost«, v katerem iz članka »Ljudske potrebe in ljudske zahteve morajo postati temelj ljudskega gibanja«, vidimo res pravilno in iskreno željo lista združiti delavca in kmeta slahernega kraja v strnjeno skupnost, ki se bo uspešno borila za zboljšanje skrajno obupnega položaja ter obenem tudi branila svoje pridobljene pravice. Vse smo v času strankarskih bojev in razprtij za mudili. Tako bomo iz Trbovelj pošiljali glasove o krivicah, ki se nam gode in pozivali slovensko javnost, da nam pomaga do zboljšanja. Obravnavali bomo v »Neodvisnosti« razna prečja vprašanja in najnужnejše potrebe delavskih zahtev rudarskih revirjev. Ločiti se hočemo najprej stanovanjskega vprašanja, ki je pri nas med najbolj perečimi. Pravega zdravila temu ne zna najti nihče. Med tem, ko se stanovanja na Dobrni podira jo nad glavami delavcev, stoje v koloniji Terezija že od leta 1929., to je čez sedem let, tri nedograjene hiše za 54 družin ali 54 stanovanj. Pogrešna je bila kolektivna pogodba iz leta 1936., katere paragraf 15. pravi, da onim oženjenim delavcem, katerim se da na razpolago samo samsko stanovanje, se izplača polovica stanova, doklade za oženjene, a vsem delavcem, katerim družba ne more nuditi stanovanja, se prizna stanarina in sicer: oženjenim Din 60.—, samskim pa Din 20.— mesečno (rudar plača stanovanje: ku-

hinjo in sobo. Din 150.— najmanj mesečno). Razumljivo je, da družba rajši plača Din 60.— na mesec kot da bi gradila nova stanovanja. V bodoče bo treba to besedilo spremeniti, da se bo glasilo: Vsem onim delavcem, katerim družba ne nudi rud. stanovanja, pripada stanovanjska doklada v takšni višini, kakršno plača delavec za privatno stanovanje. Sodelavce kolektivne pogodbe je delavstvo na to pravočasno opozorilo. Ni samo ta točka pogrešna, so še druge točke v tej pogodbi pogrešne, o katerih pa bomo spregovorili ob drugi priliki.

Kriviča za take napake je v tem, ker se ne dela na š i r š i podlagi ljudskih zahtev, ko se g a z i n a č e l o d e m o k r a c i j e in, ko si gotove osebe lastijo monopol vodstva nad delavstvom. To se pravi, da ni dana delavstvu možnost, da bi si izvolilo ljudi iz svoje srede, v katere ima zaupanje, kateri bi mogoče boljše zastopali delavske interese, kakor takšni, ki nimajo popolnega zaupanja delavstva in ki se vsiljujejo.

I. Ž.

Z A P I S K I

Kam gre naš denar? Zadnjič smo povedali, da je že danes velika večina vsega denarja naše države centraliziranega v beograjskih denarnih zavodih, med tem ko ga je pri nas vsak dan manj. Toda v zvezi z razmerami, v katere so nas prisilili, je še nekdo tu, ki izkuzma iz nas naše premoženje, da smo vsak dan večji reveži. To so razni tuji industrijski, trgovski in drugi ravnatelji, zaupniki, »strokovnjaki« itd. Povedali smo, da je večina »naše« industrije v rokah tujcev, na vrhovih teh podjetij so pa zopet skoraj kovsod tujci. Malo pa ve naša slovenska garajoča javnost delavcev, kmetov in nameščencev, kakšne so plače teh tujcev. Naj navedemo le nekaj primerov! Generalni ravnatelj, nemški Žid, ki vodi neko podjetje samo s tem, da vodi seje uprave, konferira in se vozi okoli, ima na mesec plače 180.000 Din. Produkt, ki ga to podjetje razpečava, moramo plačevati skoraj za polovico dražje, kakor v katerikoli drugi državi na svetu. Vendar gospod ni edini v tem podjetju s tako plačo, kajti samo eden izmed šefov pododdelkov prejema na mesec zopet 30.000 Din. A to še niso največje plače tujcev pri nas. Poznamo tudi take, ki imajo do četrta milijona dohodkov na mesec! V Mariboru samem imamo tuje strokovnjake, ki prejemajo na mesec od 5000 do 10.000 Din, ravnatelji pa še več. Naši domači ljudje, ki so dovršili šole, ki so za ta mesta potrebne so pa — brez posla! Zaman se trudijo, da bi našli vsaj nižjo zaposlitev, kakor bi jim pripadala po znanju. Ako se pa komu na čudežen način le posreči, da najde ustrežajoče mesto, ne doseže nikoli niti polovice plače enako kvalificiranih tujcev! Tako zasluži peščica tujcev pri nas na mesec več kakor tisoči slovenskih družinskih očetov! Tako, kakor izkoriščajo tujci nas, izkoriščajo samo še divjake po kolonijah. In kdo je kriv? Tisti, ki ne dovoli, da bi narod sam odločal o svojem gospodarstvu!

Ukradeni koleti. Pri gozdni direkciji v Sarajevu je z raznih najeminskih pozodb gozdne posesti izginilo za 180.000 dinarjev kolekov.

Ribničan hoče v Frankovo Španijo in vpraša posredovalca:

- »Koliko dobim v naprej?«
- »3000 dinarjev!«
- »Pa brezplačno vožnjo zame in za mojo robo?«
- »Kakšno robo?«
- »No ja, gospod, — jaz grem tja suho robo prodajat!«

»PUTNIKOVI« AVTOKAR IZLETI 1937.

8. april: Gradec, družabni izlet, 1 dan, 100 Din. — 10.—21. aprila: Italijanska in francoska Riviera ter Dolomiti, 12 dni, 2800 Din x. — 27. aprila do 11. maja: Pariz — na svetovno razstavo, preko italijanske in francoske Riviere, nazaj preko Švice in Dolomiti, 15 dni, 3900 Din x. — 2.—6. maja: Budimpešta, mednarodni veseljem (preko letovišč ob Blatnem jezeru), 5 dni, 500 Din. — 8.—9. maja: Mariazell, 5 dni, 200 Din. — 13.—22. maja: Binkošti v Rimu, 10 dni, 2400 Din x. — 14.—17. maja: Binkošti v Benetkah, 4 dni, 900 Din x. — 15.—29. maja: Pariz — na svetovno razstavo, preko italijanske in francoske Riviere, nazaj preko Švice in Dolomiti, 15 dni, 3900 Din x. — x — cena je vpoštevana z aranžmanom. — Vsa potovanja se izvedejo z modernimi, luksuznimi in udobnimi avtokari. Sedezji so numerirani!

Turni tečaj

v Julijskih Alpah bo priredil 17. t. m. pod okriljem SPD g. Stanko Zgur. Stroški za sedemdnevno turo in vožnjo iz Maribora do Bohinja in nazaj so predvideni na 750 Din. Prijave sprejema pisarna SPD in »Putnik«.

Izdaja konzorcij »Neodvisnosti«. Urejuje in odgovarja Stanko Hiti, novinar v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna, predstavniki ravnatelj Stanko Detela.